

ĐẨY MẠNH HOẠT ĐỘNG THỂ DỤC THỂ THAO THANH THIẾU NIÊN, GÓP PHẦN TÍCH CỰC BỒI DƯỠNG NGUỒN NHÂN LỰC

Trương Anh Tuấn*

Trong quá trình lãnh đạo sự nghiệp cách mạng nước ta nói chung và phát triển sự nghiệp TDTT nói riêng, Đảng và Nhà nước ta đặc biệt quan tâm lãnh đạo công tác bồi dưỡng sức khỏe và nâng cao thể lực của nhân dân, đặc biệt là thanh thiếu niên, nguồn nhân lực to lớn và là một trong những nhân tố quan trọng quyết định tương lai, vận mệnh của đất nước. Điều này được thể hiện rõ trong nhiều văn kiện của Đảng và Nhà nước về TDTT, đặc biệt trong thời kỳ đổi mới và thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Ngay những năm đầu của Thời kỳ đổi mới, ngày 24 tháng 3 năm 1994, Ban Bí thư Trung ương Đảng (khóa VII) đã ban hành Chỉ thị 36-CT/TW, về công tác thể dục thể thao trong giai đoạn mới, Chỉ thị đã xác định: *“Phát triển thể dục thể thao là một bộ phận quan trọng trong chính sách phát triển kinh tế - xã hội của Đảng và Nhà nước nhằm bồi dưỡng và phát huy nhân tố con người”*... Chỉ thị 36-CT/TW cũng chỉ rõ: *“Thực hiện giáo dục thể chất trong tất cả các trường học. Làm cho việc tập luyện thể dục thể thao trở thành thói quen, nếp sống hàng ngày của học sinh, sinh viên”*.

Hoạt động TDTT thanh thiếu niên là hình thức tập luyện TDTT để nâng cao sức khỏe và thể lực của thanh thiếu niên. Hoạt động TDTT thanh thiếu niên được tiến hành trong trường học và tại cộng đồng. Trong trường học là các giờ học Thể dục nội khóa theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo và các hình thức tập luyện tự nguyện theo sở thích và hứng thú nhằm tăng cường thể lực, thỏa mãn nhu cầu vận động và phát triển năng khiếu thể thao tại trường học và tại cộng đồng.

Phát triển TDTT thanh thiếu niên có ý nghĩa chiến lược to lớn, một mặt nhằm nâng cao sức khỏe, thể lực, bồi dưỡng các phẩm chất đạo đức

nhân cách và lối sống tích cực, lành mạnh cho thanh thiếu niên, góp phần tích cực chuẩn bị nguồn nhân lực có chất lượng cao, mặt khác nhằm góp phần phát hiện, bồi dưỡng năng khiếu, phát triển tài năng thể thao cho đất nước.

Về việc chuẩn bị nguồn nhân lực phục vụ nhiệm vụ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, Báo cáo Chính trị tại Đại hội X của Đảng nêu rõ: *“Xây dựng chiến lược quốc gia về nâng cao sức khỏe, tầm vóc con người Việt Nam, tăng cường tuổi thọ, cải thiện chất lượng giống nòi. Tăng cường thể lực của thanh niên”*. Gần đây, Nghị quyết số 08-NQ/TW của Bộ Chính trị (khóa XI) về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, tạo bước phát triển mạnh mẽ về thể dục, thể thao đến năm 2030 đã thể hiện sự quan tâm sâu sắc của Đảng và Nhà nước ta đối với TDTT, đồng thời khẳng định rõ vị trí và tầm quan trọng của TDTT trong việc bồi dưỡng và chuẩn bị nguồn nhân lực có chất lượng cao đáp ứng yêu cầu của thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế. Nghị quyết của Bộ Chính trị đã xác định phương hướng nhiệm vụ của TDTT đối với thanh thiếu niên: *“Thực hiện tốt giáo dục thể chất theo chương trình nội khóa; phát triển mạnh các hoạt động thể thao của học sinh, sinh viên, bảo đảm mục tiêu phát triển thể lực toàn diện và kỹ năng vận động cơ bản của học sinh, sinh viên và góp phần đào tạo năng khiếu và tài năng thể thao”*.

Theo định hướng của Nghị Quyết 08/NQ-TW, phát triển TDTT cần phải gắn với nhiệm vụ xây dựng con người, đặc biệt là thế hệ trẻ Việt Nam.

Hiện nay, nước ta có trên 23 triệu học sinh, sinh viên. Đây là nguồn nhân lực quan trọng, trong tương lai sẽ tham gia vào quá trình phát triển đất nước, do vậy phát triển mạnh mẽ phong trào TDTT trong đối tượng thanh thiếu niên sẽ

*TS, Trường Đại học TDTT Bắc Ninh

LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN THỂ DỤC THỂ THAO

góp phần tích cực chuẩn bị thể hệ trẻ về sức khoẻ, thể lực và các phẩm chất đạo đức, tâm lý đáp ứng các yêu cầu xây dựng và bảo vệ tổ quốc trong thời kỳ mới.

Tuy nhiên, hiện nay công tác công tác chăm sóc sức khoẻ thanh thiếu niên nói chung và công tác TDDT đối với thanh thiếu niên nói riêng đang đứng trước những thách thức to lớn:

- Một là, hiện nay tầm vóc và thể lực của thanh thiếu niên nước ta còn thua kém thanh thiếu niên của nhiều nước trong khu vực. Trình độ phát triển của các tố chất thể lực quan trọng như: Sức bền, sức nhanh, sức khéo léo còn thấp, tốc độ phát triển còn chậm, nhất là các em ở độ tuổi học sinh trung học phổ thông; số trẻ em mắc các bệnh học đường như: Cận thị, cong vẹo cột sống, bệnh về răng, miệng, đau mắt hột, giun sán, thiếu máu... và các bệnh, tật khác có xu hướng gia tăng. Cả nước còn khoảng 6 000 000 trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn.

Theo Báo cáo quốc gia về thanh niên Việt Nam lần thứ nhất do Bộ Nội vụ phối hợp với Quỹ dân số Liên hợp quốc tại Việt Nam (UNFPA) nghiên cứu, xây dựng, tính đến năm 2014, số thanh niên trên toàn quốc là hơn 25 triệu người, chiếm 27,7% dân số cả nước. Chiều cao trung bình của nam thanh niên Việt Nam hiện chỉ đạt 164,4cm, trung bình chiều cao nữ Việt Nam là 153,4cm. Chiều cao của thanh niên Việt Nam thấp hơn nhiều so với các nước trong khu vực, ví dụ, so với Nhật Bản, Hàn Quốc (kém 8cm), so với Trung Quốc (kém 7cm), kém Thái Lan và Singapore là 5 – 6cm. Các số liệu trong báo cáo này cũng cho thấy tố chất thể lực, đặc biệt là sức bền và sức mạnh của thanh niên Việt Nam được xếp vào mức kém và rất kém so với chuẩn. Hiện trạng này cho thấy việc chăm sóc sức khoẻ, nâng cao thể lực của thanh thiếu niên và phát triển phong trào TDDT thanh thiếu niên rất cần sự quan tâm lãnh đạo của các cấp ủy đảng, chính quyền và cần phải huy động được sự phối hợp hành động của các cấp, các ngành, sự tham gia của toàn xã hội, trong đó Ngành Giáo dục và Đào tạo, Ngành Văn hoá, Thể thao và Du lịch và Ngành Y tế phải giữ vai trò nòng cốt.

- Hai là, phong trào TDDT trường học còn nhiều hạn chế. Công tác giáo dục thể chất cho

học sinh trong và ngoài giờ học chưa được quan tâm đúng mức, còn kém chất lượng và hiệu quả. Theo kết quả nghiên cứu của nhiều tác giả về lĩnh vực TDDT trường học, thì hiện nay rất thiếu cơ sở vật chất TDDT phục vụ cho việc giáo dục thể chất và hoạt động TDDT; Tại cộng đồng, thanh thiếu niên cũng thiếu các địa điểm vui chơi và rèn luyện thể chất, đặc biệt ở các khu vực nông thôn, miền núi, vùng cao, vùng xa; Nội dung hoạt động và hình thức tổ chức hoạt động TDDT dành cho thanh thiếu niên còn nghèo nàn, thiếu sức hấp dẫn.

Những yếu kém, bất cập nêu trên có một số nguyên nhân chủ yếu sau:

- Nhiều cấp uỷ đảng, chính quyền chưa nhận thức đầy đủ vị trí, tầm quan trọng của công tác giáo dục thể chất, nâng cao sức khoẻ, thể lực của thanh thiếu niên đối với nhiệm vụ chuẩn bị nguồn nhân lực phục vụ sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá nên chưa thật sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo và tạo điều kiện để thanh thiếu niên hoạt động TDDT rèn luyện thân thể, nâng cao sức khoẻ và thể lực. Mặt khác chưa có biện pháp thích hợp để huy động tiềm năng của xã hội và gia đình tham gia chăm sóc sức khoẻ thể chất và tinh thần của thanh thiếu niên.

- Đầu tư của Nhà nước về cơ sở vật chất TDDT phục vụ công tác giáo dục thể chất trong trường học và nhu cầu hoạt động TDDT của thanh thiếu niên tại cộng đồng còn rất hạn hẹp, do vậy thanh thiếu niên thiếu điều kiện rèn luyện sức khỏe, thể lực.

- Ngành Giáo dục và Đào tạo, Ngành Văn hoá, Thể thao và Du lịch và Ngành Y tế chưa có sự phối hợp chặt chẽ và chưa có các biện pháp hiệu quả và thiết thực để khắc phục những khó khăn yếu kém của TDDT trường học.

- Đa số cha mẹ học sinh chỉ quan tâm đến việc học tập văn hóa để đáp ứng yêu cầu thi cử mà chưa tạo điều kiện cho trẻ em tham gia hoạt động TDDT và chưa giúp trẻ em hình thành thói quen rèn luyện thân thể, lối sống tích cực, lành mạnh.

Để có thể vượt qua những khó khăn, thách thức nói trên nhằm đẩy mạnh hoạt động TDDT trong đối tượng thanh thiếu niên theo tinh thần Nghị quyết 08- NQ/TW của Bộ Chính trị, chúng tôi xin nêu lên một số biện pháp sau:

Thực hiện tốt GDTC theo chương trình nội khóa; phát triển mạnh các hoạt động thể thao ngoại khóa của học sinh, sinh viên là phương hướng nhiệm vụ quan trọng trong phát triển TDTT với thanh niên trong giai đoạn hiện nay

- Một là, Cần nhận thức đúng và đầy đủ về vị trí và tầm quan trọng của TDTT trường học.

Trước hết cần tạo sự chuyển biến mạnh mẽ trong nhận thức của các cấp uỷ đảng và chính quyền về vị trí và tầm quan trọng của TDTT trường học đối với nhiệm vụ chuẩn bị nguồn nhân lực và trách nhiệm lãnh đạo công tác TDTT trường học.

Cần làm tốt công tác thông tin, tuyên truyền, vận động để nâng cao trách nhiệm của gia đình và xã hội đối với việc chăm sóc sức khoẻ của thanh thiếu niên, trước hết là sức khỏe thể chất và sức khỏe tâm thần. Tổ chức bồi dưỡng, hướng dẫn kiến thức, kỹ năng và kinh nghiệm chăm sóc sức khỏe thể chất và sức khỏe tâm thần của thanh thiếu niên cho gia đình và cộng đồng. Nhà trường cần phối hợp chặt chẽ với gia đình để giáo dục thói quen tự rèn luyện thân thể, giữ gìn vệ sinh, xây dựng nếp sống trong sạch,

lành mạnh; động viên và tạo điều kiện cho con em tham gia các hoạt động TDTT để rèn luyện sức khỏe, thể lực.

Giáo dục thể chất và hoạt động TDTT trường học để nâng cao sức khoẻ và thể lực cho học sinh, sinh viên phải được toàn xã hội quan tâm và tham gia một cách tự giác, tích cực. Cần có sự phối hợp thống nhất và đồng bộ giữa các ngành, các cấp, các tổ chức xã hội mà nòng cốt là ngành Giáo dục và Đào tạo, ngành Văn hóa, Thể thao và Du lịch và ngành Y tế. Cần phát huy vai trò của các tổ chức như Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân, tổ chức xã hội để chỉ đạo thực hiện các hoạt động TDTT cho trẻ em tại cộng đồng. Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, cần được giao nhiệm vụ đứng ra tổ chức các hoạt động TDTT cho thanh thiếu niên, coi hoạt động TDTT là một nội dung công tác quan trọng của Đoàn.

LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN THỂ DỤC THỂ THAO

- Hai là, xây dựng và triển khai thực hiện tốt các chương trình, đề án tăng cường đầu tư cơ sở vật chất TDTT.

Nghị quyết 08/NQ-TW của Bộ Chính trị đã khẳng định: "Đầu tư cho thể dục, thể thao là đầu tư cho con người, cho sự phát triển bền vững của đất nước".

Để nâng cao chất lượng và hiệu quả giáo dục thể chất và hoạt động TDTT thanh thiếu niên, Nhà nước và xã hội cần tăng cường đầu tư cơ sở vật chất kỹ thuật TDTT phục vụ cho công tác giáo dục thể chất trong nhà trường và cho hoạt động TDTT ngoài giờ học, ngoài giờ làm việc tại cộng đồng, trước hết ở những khu vực nông thôn, miền núi. Ngành TDTT cần nghiên cứu, sản xuất các loại dụng cụ tập luyện TDTT đa dạng dành cho thanh thiếu niên, đặc biệt là các loại dụng cụ tập luyện bền, chắc, nhiều người có thể cùng tập luyện. Phấn đấu đến năm 2020: "Các trường học, xã, phường, thị trấn, khu công nghiệp có đủ cơ sở vật chất thể dục, thể thao phục vụ việc tập luyện của nhân dân" theo mục tiêu đã được xác định trong Nghị quyết 08/NQ-TW của Bộ Chính trị.

- Ba là, tăng cường sự phối hợp trách nhiệm giữa các ngành: Giáo dục- Đào tạo, Văn hoá, Thể thao và Du lịch và Y tế.

Trước hết Ngành Giáo dục-Đào tạo cần tiếp tục đổi mới nội dung và phương pháp TDTT trường học kết hợp chặt chẽ với công tác y tế học đường. Nội dung và phương pháp giáo dục thể chất cho học sinh cần phải tập trung giải quyết các nhiệm vụ nâng cao sức khỏe, phát triển toàn diện các tố chất thể lực, trong đó ưu tiên sức bền, sức nhanh và sức khéo léo; bồi dưỡng kỹ năng vận động cơ bản, cần thiết cho cuộc sống. Đặc biệt cần phù hợp với điều kiện khó khăn về cơ sở vật chất, địa điểm tập luyện của miền núi và vùng sâu, vùng xa. Đổi mới quản lý giáo dục thể chất theo hướng phát huy vai trò chủ động sáng tạo của cơ sở trường học và sáng kiến của giáo viên, học sinh, dựa trên những quy định có tính định hướng về nội dung, tiêu chuẩn kiểm tra và phương pháp sư phạm. Gắn công tác giáo dục thể chất và hoạt động TDTT với nhiệm vụ giáo dục ý chí, đạo đức, giáo dục sức khỏe và kỹ năng sống của học sinh, sinh viên.

Ngành Văn hóa, Thể thao và Du lịch cần tích cực và chủ động phối hợp và hỗ trợ Ngành Giáo dục và Đào tạo tổ chức các hoạt động TDTT ngoài giờ học và ngoài trường học cho thanh thiếu niên. Cần coi việc phát triển phong trào TDTT thanh thiếu niên là một trong những nhiệm vụ trọng tâm, thường xuyên trong chỉ đạo và phát triển TDTT ở tất cả các cấp, các địa bàn. Nghiên cứu phổ biến và hướng dẫn tập luyện các nội dung, hình thức tập luyện mới, hấp dẫn thanh thiếu niên như: Thể dục Aerobic; các môn võ thuật cổ truyền, Karatedo, Taekwondo...; Chạy tự do (Pakuor), Tập luyện sức mạnh bằng trọng lượng cơ thể (Weight Body Training), các môn bóng... Bên cạnh đó cần đa dạng hoá các hình thức tổ chức tập luyện và thi đấu thể thao thanh thiếu niên ở cấp cơ sở, nhất là trong dịp nghỉ hè.

Để đáp ứng yêu cầu về nhân lực TDTT cho hoạt động TDTT thanh thiếu niên cần tăng cường sự phối hợp giữa các trường đại học TDTT, đại học sư phạm TDTT, các khoa Thể dục thuộc các trường đại học sư phạm để đào tạo, bồi dưỡng giáo viên Thể dục, hướng dẫn viên và cộng tác viên TDTT; Phối hợp nghiên cứu các vấn đề nảy sinh từ thực tiễn phát triển TDTT thanh thiếu niên; Khuyến khích và tạo điều kiện cho sinh viên TDTT tham gia các hoạt động TDTT thanh thiếu niên như: Thực tập giảng dạy, tham gia tổ chức, hướng dẫn các hoạt động TDTT ngoại khóa; Tham gia trọng tài các cuộc thi đấu thể thao, các giải thể thao thanh thiếu niên.

Chú trọng tổ chức hoạt động TDTT trong hệ thống các nhà văn hoá thanh thiếu niên từ cơ sở đến toàn quốc. Quan tâm phát triển các hình thức hoạt động TDTT trong đối tượng thanh thiếu niên có hoàn cảnh khó khăn, hoàn cảnh đặc biệt.

Phát triển hoạt động TDTT thanh thiếu niên góp phần tích cực chuẩn bị và bồi dưỡng nguồn nhân lực có chất lượng cao phục vụ sự nghiệp phát triển bền vững đất nước trong thời kỳ mới vừa là nhiệm vụ cấp bách, vừa là nhiệm vụ lâu dài của TDTT nước ta.